

Υπόθεση C-67/23

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

8 Φεβρουαρίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Bundesgerichtshof (Γερμανία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

17 Νοεμβρίου 2022

Κατηγορούμενος και αναιρεσείων:

S.Z.

Διάδικος ως προς τη δήμευση και αναρесеίουσα:

W. GmbH

BUNDESGERICHTSHOF (Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο, Γερμανία)

ΔΙΑΤΑΞΗ

[παραλειπόμενα]

στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας

κατά του

S.Z.,

Διάδικος ως προς τη δήμευση: W. GmbH.,

με αντικείμενο κατ' επάγγελμα παράβαση της απαγορεύσεως εισαγωγής που επιβάλλεται με νομική πράξη άμεσης ισχύος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η οποία δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και αποσκοπεί στην εφαρμογή οικονομικής κυρώσεως που έχει αποφασιστεί από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας – εμπορικός αποκλεισμός (εμπάργκο)

κατά της Μιανμάρ-

έτερος παριστάμενος:

Generalbundesanwalt beim
Bundesgerichtshof (ομοσπονδιακός γενικός
εισαγγελέας στο Ανώτατο Ομοσπονδιακό
Δικαστήριο, Γερμανία),

[παραλειπόμενα]

Στις 17 Νοεμβρίου 2022, το τρίτο ποινικό τμήμα του Bundesgerichtshof (Ανώτατου Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου) εξέδωσε δυνάμει του άρθρου 267, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) την ακόλουθη διάταξη:

I. Υποβάλλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα ακόλουθα ερωτήματα προς έκδοση προδικαστικής απόφασης αναφορικά με την ερμηνεία του κανονισμού (ΕΚ) 194/2008 του Συμβουλίου, της 25ης Φεβρουαρίου 2008, για την ανανέωση της ισχύος και την ενίσχυση των περιοριστικών μέτρων κατά της Βιρμανίας/Μιανμάρ και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 817/2006 (ΕΕ L 66 της 10ης Μαρτίου 2008, σ. 1):

1. Έχει ο όρος «καταγωγής Βιρμανίας/Μιανμάρ» του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', σημείο i, του κανονισμού (ΕΚ) 194/2008 την έννοια ότι καμία από τις κατωτέρω αναφερόμενες πράξεις μεταποίησης σε τρίτη χώρα (εν προκειμένω: την Ταϊβάν) κορμών teak που έχουν καλλιεργηθεί στην Μιανμάρ δεν είχε ως συνέπεια τη μεταβολή της καταγωγής τους, επομένως τα αντιστοίχως μεταποιηθέντα ξύλα teak συνέχιζαν να αποτελούν «εμπορεύματα καταγωγής Βιρμανίας/Μιανμάρ»:

- κλάδεμα και ξεφλούδισμα κορμών teak·
- πριόνισμα κορμών teak σε καδρόνια teak (κορμοί χωρίς κλαδιά και ξεφλουδισμένοι καθώς και κορμοί πριονισμένοι σε ξύλινα ορθογώνια παραλληλεπίπεδα)·
- πριόνισμα κορμών teak σε σανίδες ή ταινίες (πριστή ξυλεία);

2. Έχει ο όρος «έχουν εξαχθεί από τη Βιρμανία/Μιανμάρ» του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', σημείο ii, του κανονισμού (ΕΚ) 194/2008 την έννοια ότι περιλαμβάνει μόνον εμπορεύματα που εισήχθησαν απευθείας από τη Μιανμάρ στην Ευρωπαϊκή Ένωση, έτσι ώστε εμπορεύματα τα οποία μεταφέρθηκαν αρχικώς σε τρίτη χώρα (εν προκειμένω: την Ταϊβάν) και στη συνέχεια μεταφέρθηκαν από εκεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν υπάγονταν στη ρύθμιση και μάλιστα

ανεξαρτήτα από το αν υποβλήθηκαν στην τρίτη χώρα σε μεταποίηση ή επεξεργασία που προσδίδει την καταγωγή;

3. Έχει το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', σημείο i, του κανονισμού (ΕΚ) 194/2008 την έννοια ότι πιστοποιητικό καταγωγής που έχει εκδοθεί από τρίτη χώρα (εν προκειμένω: την Ταϊβάν), σύμφωνα με το οποίο πριονισμένοι κορμοί teak που προέρχονται από τη Μιανμάρ θα είχαν αποκτήσει μέσω της μεταποίησής τους στην τρίτη χώρα την καταγωγή της χώρας αυτής, δεν είναι δεσμευτικό προκειμένου να κριθεί αν υπήρξε παράβαση της απαγορεύσεως εισαγωγής του άρθρου 2, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ) 194/2008;

[παραλειπόμενα]

Σκεπτικό:

- 1 Το τρίτο ποινικό τμήμα του Bundesgerichtshof (Ανώτατου Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου) έχει επιληφθεί των αναιρέσεων που ασκήθηκαν αντιστοίχως από τον κατηγορούμενο και από τη διάδικο ως προς τη δήμευση κατά αποφάσεως του Landgericht Hamburg (περιφερειακού δικαστηρίου Αμβούργου, Γερμανία) της 27ης Απριλίου 2021. Το Landgericht (περιφερειακό δικαστήριο) καταδίκασε τον κατηγορούμενο για κατ' επάγγελμα παράβαση της απαγορεύσεως εισαγωγής που επιβάλλεται με νομική πράξη άμεσης ισχύος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η οποία δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και αποσκοπεί στην εφαρμογή οικονομικής κυρώσεως που έχει αποφασιστεί από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας –εμπόργκο κατά της Μιανμάρ– σε στερητική της ελευθερίας ποινή ενός έτους και εννέα μηνών με αναστολή. [παραλειπόμενα] Επιπροσθέτως, το Landgericht (περιφερειακό δικαστήριο) διέταξε τη δήμευση τριών κατασχεθέντων κορμών δέντρων, καθώς και της αξίας των προϊόντων εγκλήματος ύψους 3.310.902,98 € σε βάρος της διαδίκου ως προς τη δήμευση.

I.

- 2 1. Η αναιρετική διαδικασία στηρίζεται –στον βαθμό που έχουν σημασία για την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως– στα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά που διαπίστωσε το Landgericht (περιφερειακό δικαστήριο):
- 3 Ο κατηγορούμενος ήταν ο μόνος διαχειριστής της νομίμου προκατόχου της διαδίκου ως προς τη δήμευση, [παραλειπόμενα], η οποία, μεταξύ άλλων, εμπορευόταν ξύλο teak που είχε υλοτομηθεί στη Μιανμάρ, το οποίο χρησιμοποιείτο κυρίως στη ναυπήγηση σκαφών.
- 4 Ακόμη και αότου το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης θέτοντας σε εφαρμογή την κοινή θέση 2007/750/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 2007, εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΚ) 194/2008 του Συμβουλίου, της 25ης Φεβρουαρίου 2008, για την ανανέωση της ισχύος και την ενίσχυση των περιοριστικών μέτρων κατά της Βιρμανίας/Μιανμάρ και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ.

817/2006 (στο εξής: κανονισμός για το εμπάργκο κατά της Μιανμάρ), με τον οποίο απαγορεύθηκε η εισαγωγή ξύλου teak καταγωγής Μιανμάρ, καθώς και ξύλου teak που έχει εξαχθεί από τη Μιανμάρ, η εταιρία, υπό τη διεύθυνση του κατηγορουμένου, συνέχισε να εισάγει και να εμπορεύεται ξύλο teak από τη Μιανμάρ.

- 5 Με πρωτοβουλία του κατηγορουμένου, η επιχείρηση ξυλείας εισήγαγε, μεταξύ άλλων, μεταξύ του Οκτωβρίου 2009 και του Μαΐου 2011 στο τελωνιακό έδαφος της Κοινότητας ξύλο teak σε 16 περιπτώσεις [παραλειπόμενα]. Ο εδρεύων στην Ταϊβάν προμηθευτής της επιχειρήσεως ξυλείας του κατηγορουμένου είχε προηγουμένως υλοτομήσει τα δέντρα teak στη Μιανμάρ, είχε μεταφέρει τους κορμούς στην Ταϊβάν και τους είχε μεταποήσει σε τοπικά πριονιστήρια. Το Landgericht (περιφερειακό δικαστήριο) διαπίστωσε τρεις διαφορετικούς τρόπους μεταποιήσεως των κορμών των δέντρων στην Ταϊβάν: Σε κάποιες περιπτώσεις, οι κορμοί απλώς αποψιλώθηκαν και ξεφλουδίστηκαν, απαλλάχθηκαν δηλαδή από τα κλαδιά και τον φλοιό του δέντρου. Σε άλλες περιπτώσεις, είχαν πριονιστεί κατά τρόπο ώστε να δημιουργούνται τα λεγόμενα καδρόνια teak· πρόκειται για κορμούς από τους οποίους έχουν αφαιρεθεί τα κλαδιά, έχουν ξεφλουδιστεί και πριονιστεί σε ξύλινα ορθογώνια παραλληλεπίπεδα. Τέλος, υπήρχαν περιπτώσεις στις οποίες οι κορμοί των δέντρων είχαν τεμαχιστεί σε σανίδες ή ταινίες, επομένως σε ξυλεία teak. Μετά την εν λόγω μεταποίηση και αφού είχε εφοδιαστεί με πιστοποιητικά καταγωγής από τις αρχές της Ταϊβάν, το ξύλο μεταφέρθηκε σε όλες τις περιπτώσεις με πλοίο στο Αμβούργο (Γερμανία), όπου και παραλήφθηκε από την επιχείρηση του κατηγορουμένου.
- 6 2. Σύμφωνα με τη νομική εκτίμηση του Landgericht (περιφερειακού δικαστηρίου), οι εν λόγω εισαγωγές ήταν κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών αξιόποινες κατά το γερμανικό δίκαιο δυνάμει του άρθρου 34, παράγραφος 4, σημείο 2, του Außenwirtschaftsgesetz (νόμου περί εξωτερικού εμπορίου, στο εξής: AWG), όπως ίσχυε στις 27 Μαΐου 2009 (στο εξής: AWG του 2009) σε συνδυασμό με το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού EK 194/2008 (κανονισμός για το εμπάργκο κατά της Μιανμάρ).
- 7 Το άρθρο 34, παράγραφος 4, σημείο 2, του AWG του 2009 όριζε τα ακόλουθα:
- «(4) Με στερητική της ελευθερίας ποινή έξι μηνών έως πέντε ετών τιμωρείται όποιος (...)
2. παραβιάζει δημοσιευμένη στην Bundesanzeiger (ομοσπονδιακή εφημερίδα δημοσιεύσεων) και άμεσης ισχύος απαγόρευση εξαγωγής, εισαγωγής, διαμετακομίσεως, μεταφοράς, πωλήσεως, παραδόσεως, διαθέσεως, διαβιβάσεως, παροχής υπηρεσιών, επενδύσεως, υποστηρίξεως ή καταστρατηγήσεως, όταν η απαγόρευση επιβάλλεται με νομική πράξη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων η οποία αποσκοπεί στην εφαρμογή οικονομικής κυρώσεως που έχει αποφασιστεί από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας.»

- 8 Ο κανονισμός για το εμπάργκο κατά της Μιανμάρ, ο οποίος ισχύει άμεσα στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας σύμφωνα με το άρθρο 288, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), δημοσιεύτηκε στην *Bundesanzeiger* (ομοσπονδιακή εφημερίδα δημοσιεύσεων), όσον αφορά το κρίσιμο εν προκειμένω άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', στις 22 Οκτωβρίου 2009.
- 9 Πράγματι, το *Landgericht* (περιφερειακό δικαστήριο) έκρινε ότι το ξύλο teak είχε καταστεί εμπόρευμα καταγωγής Ταϊβάν κατόπιν της μεταποίησής του στη χώρα αυτήν. Ως εκ τούτου, δεν συντρέχει –κατά το *Landgericht* (περιφερειακό δικαστήριο)– παράβαση του άρθρου 2, στοιχείο α', σημείο i, του κανονισμού για το εμπάργκο κατά της Μιανμάρ. Ωστόσο, το δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ανεξάρτητα από το γεγονός ότι το ξύλο teak είχε μεταφερθεί στην Ταϊβάν και είχε υποβληθεί εκεί σε (περαιτέρω) εργασίες προνίσματος, αυτό (εξακολουθούσε να) έχει εξαχθεί από τη Μιανμάρ κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', σημείο ii, του κανονισμού για το εμπάργκο κατά της Μιανμάρ, με αποτέλεσμα να διαπιστώνεται πράγματι παράβαση του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', σημείο ii, του κανονισμού για το εμπάργκο κατά της Μιανμάρ.
- 10 [παραλειπόμενα]
- 11 [παραλειπόμενα]
- 12 [παραλειπόμενα]
- [παραλειπόμενα] [δυνατότητα εφαρμογής των κρίσιμων ποινικών διατάξεων *ratione temporis*: μη σχετιζόμενη με τα προδικαστικά ερωτήματα]
- 13 3. Με τις αναιρέσεις που άσκησαν, ο μιν κατηγορούμενος στρέφεται κατά της καταδίκης του, η δε διάδικος ως προς τη δήμευση κατά των αποφάσεων δημεύσεως. Οι αναρесеϊόντες επικαλούνται παραβίαση ουσιαστικού δικαίου. Δεν αμφισβητούν από πραγματικής απόψεως τα πραγματικά περιστατικά που διαπίστωσε το *Landgericht* (περιφερειακό δικαστήριο), αλλά υιοθετούν τη νομική άποψη ότι η εισαγωγή του μεταποιηθέντος κατά τον ανωτέρω περιγραφέντα τρόπο ξύλου teak δεν συνιστά παράβαση του άρθρου 2, παράγραφος 2, του κανονισμού για το εμπάργκο στη Μιανμάρ.
- 14 Αφενός, οι κορμοί των δέντρων δεν μεταφέρθηκαν απλώς από τη Μιανμάρ προς τη Γερμανία μέσω Ταϊβάν, αλλά σε όλες τις περιπτώσεις είχαν υποβληθεί στην τρίτη χώρα σε μεταποίηση ή επεξεργασία που προσδίδει την καταγωγή, για αυτό και οι αρχές της Ταϊβάν είχαν εκδώσει και πιστοποιητικά για το ξύλο, στα οποία η Ταϊβάν αναγνωρίζεται ως χώρα καταγωγής. Ως εκ τούτου, δεν εισήχθη στη Γερμανία ξυλεία καταγωγής Μιανμάρ, αλλά ταϊβανέζικα προϊόντα ξυλείας, και επομένως, δεν πρόκειται για καμία από τις περιπτώσεις του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', σημείο i, του κανονισμού για το εμπάργκο κατά της Μιανμάρ.

- 15 Αφετέρου, το ξύλο teak που εισήχθη στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης – αντίθετα προς την κρίση του Landgericht Hamburg (περιφερειακού δικαστηρίου Αμβούργου)– δεν είχε εξαχθεί από την Μιανμάρ κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο α΄, σημείο ii, του κανονισμού για το εμπάργκο κατά της Μιανμάρ. Και τούτο διότι η εξαγωγή έγινε σε όλες τις περιπτώσεις από την Ταϊβάν. Το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α΄, σημείο ii, του κανονισμού για το εμπάργκο στη Μιανμάρ αφορά μόνο περιπτώσεις άμεσης εισαγωγής των οικείων εμπορευμάτων από τη Μιανμάρ στο έδαφος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
- 16 Οι αναιρεσιόντες ισχυρίζονται ότι η ερμηνεία του Landgericht (περιφερειακού δικαστηρίου), η οποία συνεπάγεται ότι στην απαγόρευση εισαγωγής εμπορευμάτων στην Κοινότητα που προβλέπεται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α΄, σημείο ii, του κανονισμού για το εμπάργκο κατά της Μιανμάρ, συμπεριλαμβάνονται και εκείνα (τα εμπορεύματα) τα οποία μετά την εξαγωγή τους από τη Μιανμάρ εισήχθησαν πρώτα σε μία ή περισσότερες τρίτες χώρες, θα είχε ως συνέπεια ότι το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α΄, σημείο i, του κανονισμού για το εμπάργκο στη Μιανμάρ θα στερούνταν εντελώς πεδίου εφαρμογής πέρα από το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α΄, σημείο ii, του κανονισμού για το εμπάργκο της Μιανμάρ. Και τούτο διότι για να έχει καταγωγή από τη Μιανμάρ, ένα εμπόρευμα πρέπει υποχρεωτικά είτε να έχει παραχθεί εκεί εξ ολοκλήρου (άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992 –στο εξής: τελωνειακού κώδικα) ή να πραγματοποιήθηκε εκεί η τελευταία μεταποίηση ή ουσιαστική επεξεργασία (άρθρο 24 του τελωνειακού κώδικα). Προς τούτο, θα έπρεπε όμως να είχε βρεθεί στη Μιανμάρ και στη συνέχεια θα αποτελούσε πάντα, κατά την ερμηνεία του Landgericht (περιφερειακού δικαστηρίου) εμπόρευμα εξαχθέν από τη Μιανμάρ, ακόμη και αν είχε υποβληθεί σε τρίτη χώρα σε μεταποίηση ή ουσιαστική επεξεργασία που να του προσδίδει την καταγωγή της χώρας αυτής. Αν η κρίση του Landgericht (περιφερειακού δικαστηρίου) ευσταθούσε, η διάταξη του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο α΄, σημείο ii, του κανονισμού για το εμπάργκο της Μιανμάρ, θα απορροφούσε πλήρως το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α΄, σημείο i, του κανονισμού για το εμπάργκο κατά της Μιανμάρ.
- 17 Επιπροσθέτως, η ερμηνεία του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο α΄, του κανονισμού για το εμπάργκο κατά της Μιανμάρ την οποία υιοθέτησε το Landgericht (περιφερειακό δικαστήριο) αντιστρατεύεται τον σκοπό του εν λόγω κανονισμού εμπάργκο, ο οποίος, με το ίδιο περιεχόμενο, περιλαμβάνεται επίσης σε πληθώρα άλλων κανονισμών εμπάργκο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κατά τη συνήθη αυτή ρύθμιση, σε απαγόρευση εισαγωγής πρέπει να υπόκεινται τα εμπορεύματα καταγωγής της υποκείμενης στην κύρωση χώρας, όχι όμως τα προϊόντα που κατασκευάζονται σε τρίτη χώρα με τη χρήση πρώτων υλών ή ημικατεργασμένων προϊόντων προελεύσεως της χώρας στην οποία έχει επιβληθεί η κύρωση. Και τούτο διότι το εμπόριο προϊόντων από τρίτες χώρες δεν πρέπει να περιορίζεται. Από τη στιγμή που ένα εμπόρευμα (πρώτη ύλη ή ημικατεργασμένο προϊόν) που εξάγεται από τη χώρα στην οποία επιβλήθηκε η κύρωση υποβάλλεται σε μεταποίηση ή επεξεργασία σε τρίτη χώρα κατά τρόπο ώστε να πρέπει από νομικής απόψεως να καταταχθεί ως αγαθό που προέρχεται από την εν λόγω χώρα,

απορροφάται από το νέο εμπόρευμα· το νέο προϊόν δεν θα πρέπει να υπόκειται στο καθεστώς κυρώσεων. Σε αυτήν τη διαφοροποίηση αποσκοπεί η ρύθμιση που περιέχεται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', σημείο i, του κανονισμού για το εμπόρευμα κατά της Μιανμάρ (και σε άλλους κανονισμούς για εμπόρευμα με το ίδιο περιεχόμενο). Η απαγόρευση εισαγωγής για τα εξαγόμενα από την χώρα στην οποία επιβάλλεται η κύρωση εμπορεύματα (άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', σημείο ii, του κανονισμού για το εμπόρευμα κατά της Μιανμάρ) συμπληρώνει απλώς τη διάταξη αυτή, προβλέποντας απαλλαγή από την εξέταση της (τοπικής) καταγωγής στην περίπτωση των εμπορευμάτων που εισάγονται στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες απευθείας από την υπό κυρώσεις χώρα, διότι εφόσον δεν θίγεται καμία τρίτη χώρα ως εμπορικός εταίρος των Κοινοτήτων, τα προϊόντα της που εισάγονται στο έδαφος της Κοινότητας θα πρέπει να εξαιρούνται από το καθεστώς κυρώσεων.

- 18 4. Στην εισήγησή του ενώπιον του Bundesgerichtshof (Ανώτατου Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου), ο Generalbundesanwalt (ομοσπονδιακός γενικός εισαγγελέας), συντάχθηκε με την ανωτέρω παρατεθείσα νομική θέση του Landgericht Hamburg (περιφερειακού δικαστηρίου Αμβούργου), όσον αφορά την ερμηνεία την κρίσιμων διατάξεων του κανονισμού για το εμπόρευμα κατά της Μιανμάρ. Κατέστησε σαφές ότι μέσω της μεταποίησης του ξύλου teak που είχε εξαχθεί από τη Μιανμάρ επήλθε μόνο μεταβολή της καταγωγής του· το ξύλο teak, ωστόσο, δεν έχει μετατραπεί σε άλλο εμπόρευμα. Οι δύο απαγορεύσεις του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού για το εμπόρευμα κατά της Μιανμάρ έχουν αυτοτελή σημασία η καθεμιά, καθώς το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', σημείο i, συνδέεται με τον τυπικό καθορισμό της καταγωγής βάσει του τελωνειακού κώδικα, ενώ το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', σημείο ii, στηρίζεται στην πραγματική πράξη της εξαγωγής από τη Μιανμάρ. Τυχόν επικαλύψεις των επιμέρους απαγορεύσεων οφείλονται στην πρόθεση του νομοθέτη να θεσπίσει μια συνολική απαγόρευση.

II.

- 19 Η έκβαση των αιτήσεων αναιρέσεων εξαρτάται από την απάντηση στα επίδικα προδικαστικά ερωτήματα, ως εκ τούτου το δικάζον τμήμα που επιλαμβάνεται της υποθέσεως σε τελευταίο βαθμό υποχρεούται, σύμφωνα με το άρθρο 267, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, να υποβάλει τα ερωτήματα στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για έκδοση προδικαστικής αποφάσεως.
- 20 Σύμφωνα με τις πραγματικές διαπιστώσεις του Landgericht (περιφερειακού δικαστηρίου), οι οποίες δεσμεύουν κατ' αρχήν το Bundesgerichtshof (Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο), οι κορμοί teak που υλοτομήθηκαν στην Μιανμάρ, πριονίστηκαν στην Ταϊβάν και με τον τρόπο αυτόν υποβλήθηκαν σε μεταποίηση ή επεξεργασία. Υπό αυτές τις συνθήκες, η εισαγωγή του ξύλου teak θα συνιστούσε αξιόποινη πράξη σύμφωνα με το άρθρο 34, παράγραφος 4, σημείο 2, του AWG του 2009 ή του άρθρου 18, παράγραφος 1, σημείο α', του AWG, σε συνδυασμό με το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού για το εμπόρευμα κατά της Μιανμάρ, μόνο αν

- είτε η μεταποίηση ή επεξεργασία στην Ταϊβάν δεν ήταν επαρκής ώστε να επιφέρει μεταβολή της καταγωγής του ξύλου teak και ως εκ τούτου, τούτο συνέχισε να είναι καταγωγής Μιανμάρ (παράβαση του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', σημείο i, του κανονισμού για το εμπόριο κατά της Μιανμάρ)
  - ή, εάν οι εργασίες πριονίσματος που έλαβαν χώρα στην Ταϊβάν επέφεραν μεταβολή της καταγωγής, η εισαγωγή στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης απαγορευόταν, διότι οι κορμοί των δέντρων είχαν αρχικώς εξαχθεί (ως ημικατεργασμένο προϊόν) από τη Μιανμάρ (παράβαση του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', σημείο ii, του κανονισμού για το εμπόριο κατά της Μιανμάρ).
- 21 Επομένως, το ζήτημα αν ο κατηγορούμενος υπέχει ποινική ευθύνη και συνακόλουθα αν τίθεται ζήτημα δημεύσεως των κατασχεθέντων κορμών δένδρων, καθώς και του χρηματικού ποσού που αντιστοιχεί στην αξία του αποκτηθέντος αλλά μη κατασχεθέντος ξύλου teak σε βάρος της διαδίκου ως προς τη δήμευση, εξαρτάται από την ερμηνεία του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', σημεία i και ii, του κανονισμού για το εμπόριο κατά της Μιανμάρ.
- 22 Η διαδικασία της αιτήσεως προδικαστικής απόφασης είναι αναγκαία, διότι τα νομικά ζητήματα που εγείρονται από τα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα δεν έχουν ήδη κριθεί από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης («acte éclairé») ούτε η εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης το οποίο είναι κρίσιμο για την οικονομική έννοια της καταγωγής και της εξαγωγής στο εξωτερικό εμπόριο είναι τόσο προφανής ώστε να μην υπάρχει περιθώριο εύλογης αμφιβολίας («acte clair»). Το τελευταίο επιρρωνύεται και από τις διαφορετικές νομικές απόψεις των διαδίκων της ως τώρα διαδικασίας.
- 23 Ειδικότερα:
- 24 1. Το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού για το εμπόριο κατά της Μιανμάρ απαγόρευσε την εισαγωγή κορμοτεμαχίων, ξυλείας και προϊόντων ξυλείας, όπως ορίζονται στο παράρτημα I του κανονισμού, εάν
- «i) είναι καταγωγής Βιρμανίας/Μιανμάρ, ή
  - ii) έχουν εξαχθεί από τη Βιρμανία/Μιανμάρ»
- 25 Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 3, του κανονισμού για το εμπόριο κατά της Μιανμάρ η καταγωγή των εμπορευμάτων
- «καθορίζεται σύμφωνα με τις αντίστοιχες διατάξεις του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2913/92»,

δηλαδή του τελωνειακού κώδικα. Στο άρθρο 23 αυτού προβλέπονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

- «1. Κατάγονται από συγκεκριμένη χώρα τα εμπορεύματα που παράγονται εξ ολοκλήρου στην εν λόγω χώρα.
- 2 Ως εμπορεύματα παραγόμενα εξ ολοκλήρου σε μια χώρα νοούνται:
- (...)
- β) τα φυτικά προϊόντα που συγκομίζονται στη χώρα αυτή».
- 26 Το άρθρο 24 του τελωνειακού κώδικα ορίζει τα ακόλουθα:
- «Εμπόρευμα στην παραγωγή του οποίου μεσολάβησαν δύο ή περισσότερες χώρες, κατάγεται από τη χώρα στην οποία πραγματοποιήθηκε η τελευταία μεταποίηση ή ουσιαστική επεξεργασία, οικονομικά δικαιολογημένη, σε επιχείρηση εξοπλισμένη για το σκοπό αυτό και η οποία κατέληξε στην κατασκευή ενός νέου προϊόντος ή ενός προϊόντος που αντιπροσωπεύει σημαντικό στάδιο παραγωγής.»
- 27 2. Δεδομένου ότι σύμφωνα με τις διαπιστώσεις του Landgericht (περιφερειακού δικαστηρίου), το ξύλο teak που υλοτομήθηκε στη Μιανμάρ και τελικά εισήχθη στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, υποβλήθηκε σε επεξεργασία στην Ταϊβάν από την οποία προέκυψαν (μερικώς) ξεφλουδισμένα κορμοτεμάχια, καδρόνια teak ή πριστή ξυλεία teak, στην παραγωγή του (εμπορεύματος) μεσολάβησαν δύο χώρες.
- 28 α) Το υλοτομηθέν στη Μιανμάρ και περαιτέρω κατά την έννοια του άρθρου 23, παράγραφοι 1 και 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα, ξύλο teak που έχει συγκομιστεί εκεί, το οποίο υπήρξε, ως εκ τούτου, σε κάθε περίπτωση εμπόρευμα καταγόμενο αρχικώς από τη Μιανμάρ, μπορεί να καταστεί εμπόρευμα καταγωγής Ταϊβάν, μόνο εάν η αφαίρεση των κλαδιών και το χονδροειδές πριόνισμα των κορμοτεμαχίων, το πριόνισμα των απαλλαγμένων από τα κλαδιά και τον φλοιό κορμών σε τετράγωνη διατομή (τα λεγόμενα καδρόνια teak) ή ο τεμαχισμός σε σανίδες και ταινίες (πριστή ξυλεία teak) θα μπορούσε να θεωρηθεί ως τελευταία ουσιαστική και οικονομικά δικαιολογημένη μεταποίηση ή επεξεργασία του ξύλου teak σε επιχείρηση εξοπλισμένη για τον σκοπό αυτόν, η οποία κατέληξε στην κατασκευή ενός νέου προϊόντος ή ενός προϊόντος που αντιπροσώπευε σημαντικό στάδιο της παραγωγής.
- 29 Όπως αποδείχτηκε, τόσο το Landgericht (περιφερειακό δικαστήριο), όσο και οι διάδικοι της διαδικασίας δεν αμφισβήτησαν τα ανωτέρω.
- 30 β) Ωστόσο, φαίνεται αμφίβολο κατά πόσο η μεταποίηση του teak που υλοτομήθηκε στη Μιανμάρ, η οποία πραγματοποιήθηκε στην Ταϊβάν ήταν τόσο ουσιαστική, ώστε τούτο να καταστεί, σύμφωνα με το άρθρο 24 του τελωνειακού κώδικα, εμπόρευμα καταγωγής Ταϊβάν. Το δικάζον τμήμα κλίνει προς την αρνητική απάντηση στο εν λόγω ερώτημα και μάλιστα για όλα τα είδη μεταποιήσεως του ξύλου που αφορά η υπό κρίση υπόθεση.

- 31 Πράγματι, το Δικαστήριο έχει ήδη αναγνωρίσει ότι εργασίες που επηρεάζουν την εμφάνιση ενός προϊόντος ενόψει της χρησιμοποίησής του χωρίς όμως να επιφέρουν σημαντική ποιοτική μεταβολή των χαρακτηριστικών του, δεν είναι ικανές να καθορίσουν την καταγωγή του εν λόγω προϊόντος (πρβλ. ΔΕΕ, αποφάσεις της 26ης Ιανουαρίου 1977 – C-49/76, σκέψη 6, ECLI:EU:C:1977:9 της 23ης Φεβρουαρίου 1984 – C-93/83, σκέψη 13, ECLI:EU:C:1984:78). Στο πλαίσιο αυτό, η άλεση ακατέργαστης τυρίνης σε διάφορους βαθμούς λεπτύνσεως δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι προσδίδει την καταγωγή, εφόσον το μοναδικό της αποτέλεσμα έγκειται στη μεταβολή της συνοχής του εν λόγω προϊόντος και της παρουσιάσεώς του για τους σκοπούς της τελευταίας του χρήσεως (ΔΕΕ, απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 1977 – C-49/76, σκέψη 7, ECLI:EU:C:1977:9). Ούτε η αποστέωση, η απονεύρωση, η αφαίρεση του λίπους, ο τεμαχισμός και η συσκευασία εν κενώ του κρέατος θεωρήθηκαν ως επεξεργασία που προσδίδει την καταγωγή, διότι το κύριο αποτέλεσμά της ήταν ο χωρισμός των διαφόρων τμημάτων του σφαγίου ανάλογα με την ποιότητα και τα προϋπάρχοντα χαρακτηριστικά τους και η μεταβολή της εμφανίσεώς τους προς τον σκοπό της διαθέσεώς τους (ΔΕΕ, απόφαση της 23ης Φεβρουαρίου 1984 – C-93/83, σκέψεις 10, 14, ECLI:EU:C:1984:78).
- 32 Εντούτοις, η εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, εν προκειμένω, δεν είναι τόσο προφανής, ώστε να μην υφίσταται καμία εύλογη αμφιβολία κατά την έννοιας μιας «acte clair» (σαφούς πράξεως). Εξάλλου, ο τεμαχισμός του ακατέργαστου ξύλου teak σε πιστή ξυλεία teak οδηγεί σε μεταβολή της δασμολογικής κλάσεως στο δασμολόγιο (ακατέργαστη ξυλεία: κλάση του Εναρμονισμένου Συστήματος [στο εξής: ΕΣ] 4403· πιστή ξυλεία πάχους που υπερβαίνει τα 6 mm: κλάση 4407 του ΕΣ), ενώ οι εργασίες που μεταβάλλουν την εμφάνιση δεν έχουν τέτοιο αποτέλεσμα ούτε στην περίπτωση του βόειου κρέατος (κλάση 0201 του ΕΣ [νωπό ή διατηρημένο με απλή ψύξη] ή κλάση 0202 του ΕΣ [κατεψυγμένο]) ούτε στην περίπτωση της τυρίνης (κλάση 3501 του ΕΣ).
- 33 Μια τέτοια μεταβολή της δασμολογικής κατατάξεως στο επίπεδο της τετρανήφιας κλάσεως του ΕΣ θα μπορούσε να αποτελεί ένδειξη για την ύπαρξη ουσιαστικής επεξεργασίας ενός εμπορεύματος, διότι το Εναρμονισμένο Σύστημα διαρθρώνεται προοδευτικά μεταξύ των φυσικών προϊόντων και των πρώτων υλών και των εμπορευμάτων που έχουν υποστεί όλο και μεγαλύτερη επεξεργασία και, ως εκ τούτου, προϋποθέτει, κατά κανόνα, επαρκή εργασία και κεφάλαιο για να προσδοθεί η καταγωγή [παραλειπόμενα].
- 34 Ακόμη και αν το παράρτημα 22-03 του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 2015/2446 της Επιτροπής, της 28ης Ιουλίου 2015, για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 952/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όσον αφορά λεπτομερείς κανόνες σχετικούς με ορισμένες από τις διατάξεις του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα, καθώς και το παράρτημα 15 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2454/93 της Επιτροπής, της 2ας Ιουλίου 1993, για τον καθορισμό ορισμένων διατάξεων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2913/92 του Συμβουλίου, περί θεσπίσεως του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα θεσπίζουν μόνο κανόνες σχετικά με την προτιμησιακή καταγωγή, θα μπορούσε να

έχει σημασία το γεγονός ότι ως εργασία που προσδίδει την καταγωγή στην περίπτωση του ξύλου αναφέρεται κυρίως η «Παρασκευή από ύλες οποιασδήποτε κλάσης, εκτός από εκείνη του προϊόντος ή η παρασκευή από ύλες της ίδιας κλάσης με εκείνη του προϊόντος, υπό την προϋπόθεση ότι η συνολική αξία τους δεν υπερβαίνει το 50 % της τιμής εργοστασίου του προϊόντος», εκτός της περιπτώσεως του ξύλου της κλάσεως 4407 του ΕΣ για την οποία ως εργασία που προσδίδει την καταγωγή απαιτείται «πλάνισμα, λείανση με ελαφρόπετρα ή συγκόλληση με δακτυλικό αρμό ξυλείας» ή «πλάνισμα, λείανση με ελαφρόπετρα ή εγκάρσια συγκόλληση».

- 35 Επομένως, για να αποφανθεί το Bundesgerichtshof (Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο) επί των αιτήσεων αναιρέσεως στο πλαίσιο της υπό κρίση διαδικασίας κρίσιμη είναι η απάντηση στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα.
- 36 3. Αν το ξύλο teak της υπό κρίση διαδικασίας, τουλάχιστον το ξύλο teak, η δασμολογική κατάταξη του οποίου μεταβλήθηκε λόγω των εργασιών πριονίσματος στην Ταϊβάν, κατέστη ταϊβανέζικης καταγωγής, με αποτέλεσμα η εισαγωγή του στην Κοινότητα να μην παραβιάζει το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', σημείο i, του κανονισμού για το εμπόριο κατά της Μιανμάρ, το αν η εισαγωγή εμπορεύματος καταγωγής τρίτης χώρας παραβίασε το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', σημείο ii, του κανονισμού για το εμπόριο κατά της Μιανμάρ, δεν θα ήταν κρίσιμο για τη λήψη αποφάσεως επί των αιτήσεων αναιρέσεως, εφόσον μια πρώτη ύλη ή ένα ημικατεργασμένο προϊόν, από το οποίο το εμπόρευμα κατασκευάστηκε στην τρίτη χώρα, εξήχθη από τη Μιανμάρ (προς την τρίτη χώρα) (δεύτερο προδικαστικό ερώτημα).
- 37 Εάν –θέση προς την οποία κλίνει το δικάζον τμήμα– η έννοια «έχουν εξαχθεί από την Βιρμανία/Μιανμάρ» του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', σημείο ii, του κανονισμού για το εμπόριο κατά της Μιανμάρ είχε, αντίθετα προς τη νομική θέση που υιοθέτησαν το Landgericht Hamburg (περιφερειακό δικαστήριο Αμβούργου) και ο Generalbundesanwalt (ομοσπονδιακός γενικός εισαγγελέας) την έννοια ότι καταλαμβάνει μόνο εμπορεύματα, τα οποία εισήχθησαν απευθείας από τη Μιανμάρ στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με αποτέλεσμα εμπορεύματα που μεταφέρθηκαν, αρχικώς, σε τρίτη χώρα (εν προκειμένω: στην Ταϊβάν) και από εκεί μεταφέρθηκαν στη συνέχεια στην Ευρωπαϊκή Ένωση, να μην υπάγονται στη ρύθμιση, και μάλιστα ανεξαρτήτως του αν έχουν υποβληθεί στην τρίτη χώρα σε μεταποίηση ή επεξεργασία που προσδίδει την καταγωγή, ο κατηγορούμενος δεν θα είχε παραβιάσει το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', σημείο ii, του κανονισμού για το εμπόριο κατά της Μιανμάρ. Αν η μεταποίηση του ξύλου teak στην Ταϊβάν προσέδωσε την καταγωγή και επομένως δεν υπήρξε παράβαση του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', σημείο i, του κανονισμού για το εμπόριο κατά της Μιανμάρ, ο κατηγορούμενος δεν θα μπορούσε να διωχθεί ποινικά.
- 38 Αν, αντιθέτως, το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', σημείο ii, του κανονισμού για το εμπόριο κατά της Μιανμάρ πρέπει να ερμηνευθεί σύμφωνα με την κρίση του Landgericht Hamburg (περιφερειακού δικαστηρίου Αμβούργου) και του Generalbundesanwalt (ομοσπονδιακού γενικού εισαγγελέα), σύμφωνα με την

οποία υπήρξε εξαγωγή από τη Μιανμάρ ακόμη και στην περίπτωση κατά την οποία το εισαχθέν στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης εμπόρευμα ή ένα ημιεπεξεργασμένο προϊόν αυτών προέρχονταν αρχικώς από τη Μιανμάρ και είτε το εμπόρευμα εισήχθη μέσω τρίτης χώρας είτε το ημιεπεξεργασμένο προϊόν που προήλθε από τη Μιανμάρ παραδόθηκε σε τρίτη χώρα, υπεβλήθη εκεί σε επεξεργασία που του προσέδωσε την καταγωγή και τελικώς εισήχθη το νέο προϊόν, ο κατηγορούμενος θα μπορούσε να διωχθεί ποινικά ανεξάρτητα από το ρυθμιστικό περιεχόμενο του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', σημείο i, του κανονισμού για το εμπάργκο κατά της Μιανμάρ.

- 39 Ως εκ τούτου, η απόφαση του δικάζοντος τμήματος στο πλαίσιο της προκείμενης αναιρετικής διαδικασίας εξαρτάται από το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα. Ούτε στην περίπτωση αυτή μπορεί να παραλειφθεί η υποβολή αιτήσεως στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διότι η ορθή ερμηνεία του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', σημείο ii, του κανονισμού για το εμπάργκο κατά της Μιανμάρ δεν είναι προφανής και αναμφισβήτητη υπό την έννοια μιας «acte clair» (σαφούς πράξεως). Τούτο προκύπτει ήδη από την παρατεθείσα νομική θέση που υιοθέτησαν το Landgericht Hamburg (περιφερειακό δικαστήριο Αμβούργου) και ο Generalbundesanwalt (ομοσπονδιακός γενικός εισαγγελέας). Στην εν λόγω θέση πρέπει, ωστόσο, να αντιπαρατεθεί ότι σύμφωνα με αυτήν –όπως εύστοχα επισημαίνεται με τους λόγους αναρέσεως του κατηγορουμένου–, αφενός το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', σημείο i, του κανονισμού για το εμπάργκο κατά της Μιανμάρ δεν θα είχε αυτοτελές πεδίο εφαρμογής και αφετέρου προϊόντα τρίτων χωρών, τα οποία παρήχθησαν από πρώτες ύλες ή ημικατεργασμένα προϊόντα από τη Μιανμάρ θα υπάγονταν στην απαγόρευση εισαγωγής, γεγονός που ενδέχεται να αντιβαίνει στην πρόθεση του καθεστώτος εμπάργκο.
- 40 4. Στις περιπτώσεις των εισαγωγών στις οποίες βασίζεται η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, οι αρχές της Ταϊβάν είχαν εκδώσει πιστοποιητικά καταγωγής, σύμφωνα με τα οποία οι πριονισμένοι κορμοί ξύλου teak που προέρχονταν από τη Μιανμάρ απέκτησαν την καταγωγή της Ταϊβάν μέσω της μεταποίησής τους στη χώρα αυτήν. Επομένως, το δικάζον τμήμα υποβάλλει επίσης στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, προκειμένου αυτό να αποφανθεί για το αν τα εν λόγω πιστοποιητικά καταγωγής είναι δεσμευτικά για την εκτίμηση της υπάρξεως παραβάσεως της απαγορεύσεως εισαγωγής του άρθρου 2, παράγραφος 2, του κανονισμού για το εμπάργκο κατά της Μιανμάρ, μολονότι δεν παραβλέπει την ύπαρξη σχετικής νομολογίας του Δικαστηρίου, σύμφωνα με την οποία δεν υφίσταται γενική νομική υποχρέωση αναγνώρισεως των πιστοποιητικών καταγωγής που έχουν εκδοθεί από τρίτες χώρες (πρβλ. ΔΕΕ, αποφάσεις της 25ης Ιουλίου 2018 – C-574/17 P, σκέψεις 48 επ., ECLI:EU:C: 2018:598 της 25ης Φεβρουαρίου 2010 – C-386/08, σκέψη 73, ECLI:EU:C:2010:91).

[παραλειπόμενα]